

ברגע הראשון לא ידע אביו הגדול מה להשיבו, ואז הצטער צער נורא, נבהל עד עמקי נפשו וחוררו פניו, לא לדעת דבר כזה!

הירושלמי שנשכח...

אף על רבינו בעצמו, מסופר סיפורים כאלו. הצער הגדול ביותר שהיו רואים עליו, היה במצבים שראה ששכח משהו מתלמודו, או אז היה שוקע בצער אינסופי. אחד מחשבי תלמידיו מספר על התקופה שלמד סוגיות בסדר זרעים בעודו בשיבה. כשהיה בא לדבר עם רבינו בזרעים היה רבינו שולט שליטה מוחלטת בכל ר"ש ובעומק

'עם הארץ'...

להסתלקות רבן של כל ראש הישיבה זי"ע

דברי הירושלמי.

פעם אחת שאלו התלמיד שאלה אודות ירושלמי המובא בר"ש. רבינו הגיב מיד שאין כזה ירושלמי. התלמיד כבר ידע שאם רבינו אומר שאין כזה ירושלמי אז באמת אין כזה ירושלמי, או שלא הבין דברי הירושלמי.

פתח התלמיד את הר"ש ורבינו הביט בו ולפתע חוררו פניו "כן זה כתוב בירושלמי". רבנו היה נראה כמי ששרוי בהלם גמור.

מתוך חוררונו חזר כמה פעמים בכאב עצום על דברי הירושלמי שנשכחו ממנו, ומאותו רגע לא היה שייך בכלל לדבר עימו. רבינו היה מנותק לגמרי, מתענה בכאבים נפשיים נוראים על הירושלמי שנשמת מזכרונו.

לא נרגע, ולא היה שייך להרגיעו, מתוך כאבו הבלתי נתפס מלמל: "צריך לחזור על זרעים מההתחלה". ובמשך שעה ארוכה לא מצא את עצמו.

הכאב הגדול ביותר בעולם, הוא על ירושלמי שלמדו ונשמת מזכרונו!

מה יאמרו, אלו שיש הרבה דפים בירושלמי שלא למדו מעולם ולכתחילה אינם יודעים...

המקנה בקידושין

כשם שעל אבית ירושלמי בזרעים היה רבינו בהלם גמור עד שלא היה יכול להירגע כלל, כך גם על אבית ידיעה באחד האחרונים, היה רבינו מצטער נוראות.

אחד מתלמידיו ניהל עימו שיחה תורנית עירנית וענוגה והדברים שמחים כנתינתן מסיני ופניו מפיקות זיו ונוגה. בתוך השיחה הזכיר רבינו כי יש מן האחרונים שסובר שאף שגר שנתגורר כקטן שנולד דמי, מ"מ אין איסור יחוד באח ואחות שנתגורר, מאחר שליבם גס זה בגור.

והנה בתוככי האור והשמחה לפתע קדרו פניו, הוא טפח על מצחו בחזקה, וקרא בקול כאוב: "מי זה האחרון שאומר זאת? איז ואבוי, איזו אבידה..."

לא שהייתה חסרה לו הידיעה, אלא לא זכר מיהו האחרון שאומר זאת...

באותו רגע נסתיימה השיחה, רבינו הולך וכאב גדול מלפף את כל כולו. מיהו האחרון שאומר את הסברה הזאת...

לא היה שייך להמשיך לדבר עימו אפילו מילה אחת, המציאות שיש משהו מן התורה שנשמת מזכרונו הכאיבה לו כאב עצום.

כל הדרך מלמל לעצמו בצער: "אבידה שכזו, אבידה שכזו".

רק לאחר שהגיע למחוז חפצו, בעודו עולה במדרגות, נזכר לפתע, ואז קרן פניו מרוב אושר ושמחה: "זה המקנה בקידושין בעשרה יוחסין".

השמחה שפרצה ממנו הייתה מופלאה.

בהיכנסו לבית לקח את ספר המקנה, פתח והראה בפנים באצבעו, כל כולו אושר ושמחה על אשר לא נשמע מזכרונו.

הם הם הדברים, אין צער גדול ואין חסרון גדול בעולם יותר מחסרון ידיעה בתורה, ואין לך שמחה גדולה בעולם ואושר עצום מלגלות שאכן התורה חקוקה במוחו.

החסרון הגדול ביותר

לא לדעת משהו מן התורה זה הדבר הכי מפחיד בעולם.

יאמרו האומרים, וכי הדבר חמור כל כך?, וכי לא יכול היה רבנו הגדול זי"ע לסבול בעלי חסרונות? הא לא ידוע ומפורסם שהיה רבינו הגדול זי"ע סובל בעלי חסרונות, שותק ואינו מגיב, ואף מעלה אותם למעלה בקודש. מה נשתנה ענין ידיעות בתורה כל כך, שלא היה יכול לסבול במחיצתו עם הארץ שחש לו ידיעות בתורה?

אכן, אמת שהיה רבינו מסוגל לחיות עם בעלי חסרונות, מטפל בהם ומרוממם, ואפילו בעלי חסרונות גדולים היה יכול לטפל בהם ולרוממם מבין חסרונותיהם. להעלים עין יכול ומסוגל היה במקום הצורך.

כל החסרונות, פרט לעם הארצות, זאת לא היה יכול לסבול בשום דרך.

על חסרון ידיעות בתורה היה מגיב בחריפות ולא מסוגל היה לישא פנים ולהעלים עין. **הפחד** מלהיות עם הארץ שהושרש בקרבו מטל לידותו לא עזבו לרגע והפחד הזה ליווה אותו כל ימי חייו. ואת הפחד הזה הוא השריש בליבות כולם.

איי איי, איזה מרחקים ענקיים בינינו, האנשים הקטנים למאור הגדול והענק הזה?

איזה מרחק!

אנחנו קטני הדעת מתקוממים מול חסרונות, קשה להעלים עין מחסרונות ובמפגש עם בעלי חסרונות אנחנו מתקוממים, וכשפוגשים חסרון בידיעת התורה, מיד אנו סולחים ומעלימים עין, ושום דבר בתוכינו אינו מתקומם. אצל רבינו זי"ע חסרון בידיעת התורה היה דבר מפחיד.

רש"י מפורש!

לא לדעת רש"י מפורש בחומש, היה ממש פחד פחדים.

התלמידים הקרובים היו מתכוננים היטיב בכל מפגש עם רבינו הגדול זי"ע א לבל יתפסם ח"י ברש"י בחומש שאינם יודעים. וכשהיה רבינו פוגש בחסרון ידיעה ברש"י מפורש בחומש היה מגיב בחריפות.

אחד מחשובי תלמידיו ראה את רבינו מכין שתיה חמה מאבקה מסויימת לבריותיו. כששאל התלמיד את רבינו לפישרה של האבקה, אמר לו רבנו: זה מה שקין הביא מנחה לך. **לא** הבין התלמיד כוונתו.

רבינו הסתכל עליו בקפידה. היטיב חרה לו שאברך הלומד תורה אינו יודע דברים רש"י מפורש בחומש.

מה הביא קיין מנחה לך, וכי אינך יודע?

התלמיד כולו אפוף בחוסר נעימות, מנסה להיזכר, ולבסוף נזכר, אכן רש"י על החומש מביא מהמדרש שקיין הביא זרע פשתן.

באותו רגע, נחה דעתו של רבינו ואמר לו: אם לא היית נזכר, הייתי זורק אותך מהבית, היכחד לא תדע רש"י על התורה...

התוכחה שהצליחה

כל שאלה שהגיעו התלמידים לשאלו, היו רועדים מפחד שמא יתגלה חסרונם וקלונם בעצם השאלה שחסר להם ידיעה בסיסית, כי אז היה רבינו מגיב בחריפות.

וכך לפני כל שאלה היו לומדים היטיב את הגמרות רש"י ותוספות הקשורים לענין הזה, כדי שלא יתפסו ביעם-הארצות' חלילה.

אחד מחשובי תלמידיו, הגיע אליו ובאמתחתו קושיא על דברי ה"ט" בענין שהחיינו ביו"ט שני של גלויות. רבנו לא הסכים עם הקושיא ושאלו האם למד את הסוגיא ד'קביעא דירחא' במסכתות ר"ה, סוכה וביצה.

כשהשיב התלמיד בשלילה, אמר רבינו: אם כך אתה יכול להקשות 'קושיא' חזקה יותר, למה בכל הימים טובים אנו בני א"י יש לנו רק יום אחד ואילו בר"ה יש לנו ב' ימים... ואז אמר בגערה: "צריך לדעת את הש"ס, אל תשאל שאלות תשב ותלמד גמרות ראש השנה יומא סוכה, פשוט תשב ותלמד צריך כבר לדעת את הש"ס". ובזאת שלחו מעמו.

אותו תלמיד חשוב הבין את התוכחה, ולא העיז להראות פניו בפני רבינו במשך תקופה מסויימת, מרוב פחד, עד שסיים ללמוד בעיון רב את כל הסוגיא על כל פרטיה.

המבחן שכשל...

ה'מבחנים' של רבינו הגדול הגיעו תמיד בהפתעה. אף אחד לא התכונן, אך רבינו פתע היה מתחיל לבחון את מה שלומדים, לבדוק אם זוכרים ויודעים, או שמא עסק לו עם 'עמארצים'.

מעמד אחד מאלו נחרת בליבם של התלמידים. היה זה בשיעור משניות.

השיעור משניות היה אחד מזמני המבחנים. רבינו היה בודק את סובביו במצב ידיעת התורה.

שיעור אחד היה במשניות בבא קמא, ואז אמר רבינו: הלא כולם למדו את הדפים הראשונים של מסכת בבא קמא, זו תחילת המסכתא, כל אחד למד, ואף אחד לא יכול לומר שלא הגיע לשם, ואז החל לבחון מה אומרים התוס' על המילים השור והבור; מה אומרים התוס' על 'לא הרי השור כהרי המבעה'?

חלק מן הנוכחים לא ענו מתוך יראת הכבוד.

אך רבינו הגדול, ממש נכנס ל"משבר". לא לדעת את התוספות הראשונים על בבא קמא? - שלומדים צריכים לדעת היטיב מה שלומדים! הוכיח רבינו.

רבנו הצטער צער גדול, ואילו בליבם של הנוכחים נצרב לכל ימי חייהם ה"לקח" שקיבלו באותו לילה.

אסור להיות עם הארץ! אין כזה דבר שלומדים תוספות ולא יודעים אותו...

ללמוד תוספות, את ה"זאם תאמר" ואת ה"ויש לומר" ולא לזכור, ולא לדעת, זה חמור שבחמורות.

על הרבה חסרונות ניתן לשתוק ולקוות שבעל החסרון יעבוד על עצמו וישתפר, רק לא על חסרון של חוסר ידיעה בדבר שלמדו בוודאי.

לא לומדים בצורה כזו, שעוברים הרבה דפים גמרא רש"י ותוספות ולבסוף לא יודעים כלום, כל דבר שלומדים צריך לדעת אותו היטיב.

חייבים לדעת את התורה!

החסרון הכי גדול והכי בלתי נסבל הוא חסרון בידיעת התורה, הדבר הכי בלתי נסבל הוא ללמוד וללמוד ולבסוף לא לדעת כלום.

מעשה ססיפר בחור ישיבה שפגש לראשונה את רבינו זי"ע, ניגש ושאל: מאחר והוא לומד יבמות, מה עליו לעשות בסדר ג', ללמוד יבמות או מסכת אחרת?

רבינו שלא הכירו שאל מיד "היכן אוזחית ביבמות", והבחור ענה בדרך... ומיד אמר לו רבינו: "האם עשה דוחה שני לא תעשה?"... "הבחור נאלם דום [הרי שורה זו בתוס' ארוך בתחילת המסכת...] אמר לו רבינו ראוי שתלמד אפוא את המסכת גם בסדר ג'..."

גם העסקנים...

שמא יחשוב מי שיחשוב, שהדרישות לדעת את התורה היו רק מתלמידים. אמת כי מן התלמידים המקורבים היה דרוש ותובע בלי סוף לדעת הכל, ואבוי אם היה תופסם באי ידיעה קטנה, כי אז היה גוער בחריפות וכדי בזיון וקצף. אך הדרישה הייתה נחלת כל מי שבא עימו במגע ובהיכרות.

אפילו מעסקנים השקועים ראשם ורובם בעשייה למען הכלל, היה תובע 'ידיעת התורה'. עד כדי כך שהיו העסקנים יודעים, גם בזמנים בוועריש של עשייה, זמנים של מערכות עצומות למען כלל ישראל ועולם התורה, שהשאלה הראשונה שישאלו מפי רבינו תהיה: "באיזה סוגיא אתה אוזח?" ו"מי החבורתא?" ואז מיד מתחילים המבחנים, רבינו היה בודק אם אכן יודעים הם מה שלמדו. בעוד הנושאים ה'בוועריש' כביכול עומדים וממתינים בצד.

לכן ידעו העסקנים שבטו פוגשים את רבינו עליהם להתכונן היטיב למבחנים על ידיעת התורה. מה למדו בזמן האחרון והיכן אוזחית והאם יודעים הם מה הם לומדים, או שלומדים על מנת לשכוח חלילה.

כי הנושא הכי בוער בעולם הוא ידיעת התורה, והפחד הכי גדול בעולם הוא להיות עם הארץ!

לא רק מכאלו שנולדו בבתיים של יראי ד' ולמדו בתלמודי תורה, היה דורש רבינו ותובע בחריפות שלא יהיה מצב של חסרון בידיעת התורה, אלא אפילו מכאלו שנולדו להורים פושרים ולמדו במסגרות דתיות לאומיות או בתיכונים, גם מהם היה תובע רבינו להתיישב וללמוד את התורה ולדעת אותה.

הדבר הגרוע ביותר בעולם הוא להישאר עם הארץ.

איזהו שוטה...

אצל התלמידים שזכו ללמוד עם רבינו זי"ע א בחברותא, התעצם הפחד מ'עם-הארצות' עד בלי די. וכך הספידו תלמידיו הגדול הגאון רבי יוסף פטרוף שליט"א:

"היה פחד לידו לשכוח איזה גמרא, או לא לזכור איזה תוס' בכריתות, כל דבר שרציתי לשאול אותו הייתי פוחד אולי זה כתוב באיזה מקום, אולי זה משנה, אולי זה ר"ש, הוא החדיד שיש פחד ובושה לשכוח איזה גמרא. וגם אחרי שהסתכלתי אולי כן יש משהו מפורש עדיין שיש פחד לדבר לידו."

מנין בעה הפחד הגדול הזה? מנין הגיעה הרעדה הנוראה הזאת לא לשכוח דבר מן התורה ולא להיתפס במשהו מן התורה שלא יודעים?

יסודו הוא במה שתובת מאיתנו התורה הקדושה "אשר אנכי מצוך היום!"

היום ניתנה התורה!

היום עמדנו למרגלות הר סיני וקיבלנו את התורה!

"אם אמנם היום הזה עמדו רגלינו למרגלות ההר וקיבלנו את התורה משה רבינו מפי הגבורה, הכיצד יעלה על הדעת, בו ביום כבר לשכוח?!"

מכאן נבעה הבושה הגדולה והפחד המצמית של אי ידיעת התורה או שכחת התורה.

היום הזה קיבלנו את התורה, ואיך נשכח?

הלא לשוטה יחשב, המאבד את מה שנתנו לו "היום"...

הוא היה הכהן הגדול שעבד את עבודת יום הכיפורים לפני ולפנים. אולם כאשר ראו את שמעיה ואבטליון הלכו אחריהם וכו' (יומא עא,ב), שגם ישראל הבינו שהתורה חשובה יותר מעבודת בית המקדש, ועל כן כיבדו את שמעיה ואבטליון יותר מהכהן הגדול.

ותרגילנו - בתורתך

ובתורה מצינו את העניין של 'ותרגילנו בתורתך', ללמוד תורה מתוך רגילות שעי"ז היא נהפכת לחלק מחיי האדם, ואף שעיקר לימוד התורה זה הלימוד לשמה, אך כיון שהתורה מקיפה את כל יומו של האדם ע"כ מוכרח שילמד גם מתוך הרגל, ואף אם הלימוד לא יהיה לשמה לא יתבטל משום כך, שודאי יהיו זמנים שילמד לשמה.

ומשא"כ בתפילה, שכל ענין התפילה זה העבודה שבלב וההתחדשות, ואיתא בירושלמי (ברכות פ"ד ה"ד) שאחיתופל היה מתפלל שלושה תפילות חדשות ביום, ואמנם איתא שם שיש מקום לרגילות בתפילה ורק שלא יהיה כקורא באיגרת, אבל מ"מ ודאי שעיקר התפילה זה תחנונים, וח"ו אם יחזור על התפילה בעלמא. **ורבינו הגר"א** כתב שכל יום ויום יש צירופים חדשים בתפילה למי שמבין מדעתו, ואין תפילה דומה לחברתה. וגם מה שנתגלה לאריז"ל זה רק הכוונות הכלליות, אבל באמת לכל תפילה ובכל יום יש כוונות חדשות. ואומר הגר"א שמילות התפילה הם כגחלת שאם נופחים בהם ומתפללים בהתלהבות הם מתלהטות, ואם לא, אז להיפך, מעמיא עמיא ואזלא.

ומ"מ בלימוד התורה העיקר הוא שהאדם יתרגל בלימוד התורה, ועל ידי כך נעשה המקדש בתוכו ממש, ובכך הוא מגלה את כבוד ה' בעולם.

גם היום שייך "כרבים"!

ועיקר הקדושה היה קודש הקדשים בו היה הארון והלוחות ושני כרובים מעליו, וכתב הבעל הטורים (כה"ח) 'ופניהם איש אל אחיו כמו שני חברים שנושאים ונותנים בדברי תורה'. וזה מה שפירש לנו הטור הקדוש שכרובים פירושו 'שנים שנושאים ונותנים בדברי תורה', שזו היא עיקר קדושת המקדש, ותכלית המקדש, התורה הקדושה.

ואין לנו שיעור רק התורה הזאת, אבל את התורה יש לנו, והלואי שנזכה למצות את כל התורה שיש, שהתורה ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים, ועל ידי שנהיה דבוקים בתורה ובנותן התורה ללמוד תורת ה', נזכה להשראת השכינה, ש"כ מי שיש לו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו. ודברי חז"ל אלו הם כפשוטם ממש שכל דברי חז"ל קודש קודשים, שעיקר המשכן זה התורה, הדעת. ואם כולם יתחזקו להיות דבוקים ושקועים בתורה, אם אצל כולם יהיה 'כאילו נבנה' אז זה יהיה באמת... והרי גם היום אפשר שיהיה כרובים, בכל שנים הנושאים ונותנים בדברי תורה, ומי יתן נזכה לגילוי תורתו של 'התורה הזאת' להבין ולהשכיל בה ולעמול בה כראוי, ובוה יתבטלו כל הגזירות מבית ומחוץ.

לא מעיקרא דדינא אלא מכא מנהג בלבד, ככתוב בלשון "נהגו" לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים. ועוד הוסיף דשאני נרות דעשוי להאיר ולהכי כשמשתין לפני הנר שבת נראה הדבר כמשתמש לשם כך בנר כדי שיאיר לו לזה, דומיא שמצינו לגבי נר חנוכה שאסור להרצות מעות לפניו, ומשא"כ לגבי תפילין שנפסק בשו"ע (או"ח סימן מג) דמותר להשתין בתפילין שעל הראש, הוא משום דאין כל קשר לבין התפילין שמונח עליו לבין ההשתנה, וכו"ע ידעי ומבינים זאת, ולכן לא חל ע"ז שם ביזוי מצוה.

בנר י"ט

וכתב רבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל ב"דרכי שמואל" שם (עמוד קצ אות כה) בזה"ל, ולדינא גם לדברי רבנו המג"א, בפשוט דנר של י"ט שונה במהותו מנר של שבת, וכבר הורה אאמ"ר הגאון זלה"ה [בספר שמירת שבת] דיכול להשתמש בנר של י"ט, לכל סוגי הצרכים ולכל אופני השימוש של בני אדם, ואף בנרות שעל השלחן דאוכלים עליו, דזה עיקר קיום מצות הנר, מ"מ ניתן נמי לטלטול ולשימוש לכל הצרכים. ואי לא דמסתפינא הו"א דגם מה דהביא הרמ"א דנהגו לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים בפני הנרות משום ביזוי מצוה, דזה רק בנר שבת דוקא, דיש קביעות במקום הנר, וזה זלזול וביזוי הנרות, אבל ביי"ט מוטלת הנר להיכן שצריך, לא מתיחס כל מה שנועשה למקום המסוים של הנרות, ואפי"ע על ידי נרות השלחן דזה עיקר מצות הדלקת הנר, הרי גם משם יכול לטלטל להיכן שהוא צריך, וממילא אפ"י בתינוקות שאינם מכוסים אפסר דלא מתיחס כ"כ למקום הנרות, דיחשב בזיון מצוה. וי"ל בזה להמבואר במ"א רס"ג בשם אגודה, דנר י"ט נמי אין להדליק ולהשימם במקומם אחרי ההדלקה, אך תחילה ישימם במקומם ואח"כ ידליקם, וא"כ אולי שייך שם וקביעות גם בנרות דיר"ט, ומיהו הרי בודאי דיכול לטלטלם אח"כ לכל מקום שירצה וכש"נ לעיל, וא"כ עכ"פ בטלטלם בפועל למקום אחר, וכן ממקום למקום, תו אין כאן כ"כ נר מסוים דמצוה, וא"כ עכ"פ בהדליק ביי"ט עצמו, דל"ש מינו דאיתקצאי בה"ש, הרי לא מצינו לחלק בין מקום ההדלקה והברכה, לבין העברים למק"א, וצ"ע בכל זה, עכ"ל.

ויש לציין דבלבוש שם הוסיף ע"ד הרמ"א, דנהוגין לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים בפני נרות של שבת משום ביזוי מצוה, 'וכן בפני כל נר של מצוה'. ובתוס' שבת (סקט"ז) כתב ע"ד הרמ"א, דה"ה בפני שאר נרות של מצוה, ולדעת מהרש"ל גם נר של מצוה קודם שהבדיל מקרי של מצוה, והמג"א (סימן קנד סק"א) כתב דלא ידע מה קדושה יש בנר הבדלה, דהא מבדילין באור של כבשן ע"ש.

ועיקר העיקרים הוא "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם", וכתבו האלשיך והגר"א (בפירושו לתקו"ז תיקון נח), בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוכו של כל אחד ואחד. שעיקר השכינה היא באדם, ולא דווקא במשכן. ותכלית המשכן שכל אחד יעשה את עצמו מקדש ומשכן, שבאמת כתבו הגר"א ובפנש החיים שהאדם הוא דוגמת המקדש, וזו כל צורת האדם שהיא כצורת בית המקדש וכמו שכתב הרמב"ם, והלב הוא כנגד בית קדשי הקדשים, והוסיף, ואין צריך לזה ראייה, דכן גם הפשט הפשוט של הפסוק שלא קאי על המקדש, אלא שהקב"ה ישכון בתוך בני ישראל. וכל אחד צריך לעשות את המשכן בתוכו, ואת זה אפשר רק על ידי התורה, שעל ידי התורה הוא מגיע לעיקר עניין בית המקדש.

וכן בהפסטה אנו קוראים "וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (מלכים א' ו,יג). והרמב"ן (שמות כט,מו) הביא דברי האבן עזרא בפירוש הפסוק "וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם מִצְרַיִם מִצְרַיִם" - 'כי לא הוצאתי אותם מארץ מצרים רק בעבור כי אשכון בתוכם, וזהו תעבדון את האלהים על ההר הזה'. וכתב על זה הרמב"ן: 'ויפה פירש, ואם כן יש בענין סוד גדול, כי כפי פשט הדבר השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה, אבל הוא כענין שאמר הכתוב ישראל אשר בך אתפאר'. והוא כעין דברי הגר"א והאלשיך.

"וכן תעשו" - את עצמכם

ועיקר המשכן זה מקום הלוחות מקום התורה, ולכן גם בארון כתוב "וְעָשׂוּ אֲרֹן עֲצֵי שִׁטִּים" ולא 'ועשית' כבשאר הכלים, אלא "וְעָשׂוּ" שכולם יעשו את הארון. וכן מבאר הפנש החיים (ש"א פ"ד בהגה"ה) על הפסוק "וְכָן תַּעֲשׂוּ", ודרשו חז"ל (סנהדרין דף טזא) לדורות, ופירש שכן תעשו את עצמכם, דהיינו שכל אחד צריך לעשות את עצמו ביהמ"ק.

ואף שבאמת בפשט הפשוט, הכוונה היא ציווי לדורות לבנות את בית המקדש או במקרה שאם יאבד כלי, אך מ"מ כך מפרש הפנש החיים. וגם המון העם הבינו שהתורה היא במעלה גבוהה יותר אפילו מעבודת קדש הקדשים, וכדאיתא בגמ' סוטה (ד,ב) עה"פ (משלי ג,טו) "קִרְאָה הִיא מִפְּנֵינִים" יקרה מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. וכהמעשה שאחרי יום הכיפורים ישראל ליוו את הכהן הגדול, ואף שזה היה בבית שני ולא היה את שמן המשחה, והכהנים לא הוציאו שנתם, מ"מ

מבחינ הכיר בנס של יציאת מצרים עד שהגיע להשתפכות, ובירך את הברכה הראיה. וכן אף אחד לא בירך כראוי עד שבא דוד ובירך את הברכה הראיה. ולכן גם ברכות התורה צריכים להיות ברכה כשיעור הראוי לתורה, אולם עם ישראל בבית שני לא ברכו בתורה תחילה כפי הראוי להם, וכפי התורה שהיתה להם, ולא הגיעו להשתפכות בהכרת גודל התורה ועל זה אבדה הארץ.

ורגיל רבינו זיע"א להוכיח בענין זה את המעשה במהר"ל דיסקין גאון הגאונים, שהיה מתפלל בחדר נפרד והדלת היתה פתוחה רק כדי חריץ צר כדי שתפילתו תהיה תפילה בציבור, וסיפר הגר"א יעקב משה חרל"פ זצ"ל שפעם אחת נפתחה הדלת וראו את המהר"ל דיסקין מברך ברכות התורה בבכיות עצומות ובדמעות כשהוא שוכב בפשוט ידים ורגלים. והיה אומר רבינו כי המהר"ל דיסקין בדרגתו הנוראה בתורה הכיר בגדלות התורה, ולכן גם הברכה היתה כפי ערך דרגתו בתורה, והגיע להשתפכות הנפש.

משום ביזוי מצוה. וכ"כ הרוקח.

וב"דרכי שמואל" (שבת קונטרס הדלקת נרות עמוד קצא אות כו) כתב רבינו מרן ראש הישיבה זצוק"ל בזה"ל: ונראה בנר של שבת, אין לנו אלא מה דמבואר בדברי הרמ"א, לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים לפני הנרות, אבל אין שום הנהגה של זהירות, לא להניח כלים שאינם נקיים, או מאכל שנתקלקל וכיו"ב לפני הנרות, דבאמת גם נר של שבת ניתן

להאיר לכל צרכנו, ואיתקצאי רק דאין נאותין מן השמן לאכילה וכיו"ב להפקעת הקצאת מצותו, ולזה נראה דרך שלא יהיו התינוקות ערומים, דזה היפוך הצניעות והקדושה, בזה נהגו לכסותם בפני הנרות של שבת משום בזיון מצוה, אבל לא מצינו להקפיד בדבר שאינו נקי וכיו"ב, דהנרות מיועדים לכל הצרכים הרגילים לבוא, ואדברא מסתמא דא"א להגביל השימוש בנר, דזה כל ענינו להשלים צרכי האדם לקיום עונג שבת.

בבאור הגר"א (סימן ערה) הביא מקור לדברי הרמ"א לכסות התינוקות לפני הנר, מהגמ' שבת (כב,א) ושלח פ"ב דסוכה (כו,ב), מאני דמיכלא לבר למטללתא, ונראה דהיינו דבשבת שם מבואר יסוד ענין ביזוי דמצוה, וכדאמרו אבהון דכולהו דם, וממהמ" דפ"ב דסוכה נלמד דגם במצות סוכה דזה תשבו כן תדורו להנאת האדם בשיבה באכילה כו', דשייך נמי כבוד המצוה ע"י דמנא דמיכלא כו', וה"נ שייך כבוד בנר דנעשה נמי לעונג ולצורך שמוש האדם, אבל פשוט דכל מקום לפי ענינו, דבסוכה הענין להחשיב מקום הדירה דזה לא המקום המזולזל אלא המקום המכובד, ובנרות שייך הענין של כבוד לכסות התינוקות ומש"כ בזה, אבל ודאי שהנר משמש בעיקר השלחן וכל צרכי הבית, ול"ש כאן לא להניח שם מאני דמיכלא [וזה שייך יותר משום כבוד השולחן, וכמו שאמרו לעולם יסוד אדם שלחנו כו', וה"נ כעין בסוכה להעביר משלחנו כדי שיהא השלחן ערוך יפה, ולא שייך לנרות ולהקצאתן], עכ"ל.

והמהר"א חאגיז ז"ל בהלכות קטנות (ח"ב סימן קפב) כתב ע"ד הרמ"א שנוהגים לכסות הקטנים בפני הנר של שבת, וכי נר קדושה יש בו, ודווקא גבי נר חנוכה אסור להרצות מפני שהוקצה למצוותו, אבל נר שבת דלשימוש עביד, ואפילו בסוכה דהוקשה לחג אמרינן (שם כח,ב) דומיא דבית איש ואשתו, ואין נראה לחלק בין הנר הגדול שמשמשין על השלחן לשאר נרות, ויש קצת ראייה מההוא (שבת יב) דאין פולין לאור הנר ושקיל וטרי א"י טעמא שמא יהרגו וכו', ולא קאמר אי טעמא משום כבוד דגם לפלות כליו אינו דרך כבוד אלא שיש לדחות עכ"ד.

ובכף החיים (סקמ"ב) כתב ע"ד הרמ"א, וכל שכן שלא להשתין או לעשות צרכיו או להניח דבר מטונף בפני הנרות, משום ביזוי מצוה.

ובספר רוח חיים להגר"ח פלאגי ז"ל (או"ח סימן רעה) כתב ע"ד הרמ"א, וז"ל, ולי נראה דאפילו אינו ערום אם משתין לפני הנר או עושה צרכיו יש בו משום ביזוי מצוה עכ"ל. ובשו"ת ציצן אליעזר (חלק יח סימן ד) כתב דזה שנפסק הרמ"א לגבי נר שבת, הוא

מקצת מזימתם בידם (וברור שגם זה לא יועיל מאומה, אלא אדרבה יגביר חפצם למלא כל רצונם ותאוותם לעקור תורה מירשאל, וכן היא דרכו של היצה"ר היום אומר לו עשה כך וכי).

וח"ו להעמיד מסגרות שמהותן תניית תחליף לשיבות ויצירת דרך חדשה של "אין תורתו אומנתו", ובפרט שגם אין בידינו לחרוץ בימי הבחורות ולקבוע על משהו ש"אין תורתו אומנתו", שהרי בידוע שרבים אשר ה' נראה כי אין דרכם צלחה, זכו לראות ברבות הימים ברכה בלימודם.

מצווים ועומדים אנו להמשיך דרכה של תורה בטהרה כפי שהנחילו לנו מצוקי ארץ ומקמי עולה של תורה ולדבוק בדרך המסורה לנו מפי רבותינו מעתיקי השמועה בדורות האחרונים עד רבן של ישראל מן הגא'מ"ש ש"שליט"א, להעמיד ישיבות בלבד ושלא לייסד שיטות אחרות ודרכים חדשות ובפרט כאלה שיש בהן גושפנקא לדעה המוטעית כאילו ניתן להעמיד דורות ישרים ולקיים היהדות גם אם צעירי הצאן אין תורתם אומנתם ח"ו.

ודבר זה נוגע לקיום התורה לשעה ולדורות ונוגע לכל הישיבות הקדושות באשר הן, ועל כן הננו מזהירים לכל יהי' אש לעסוק בדברים אלו באשר הנשמה תלויה בהם, אלא אך ורק בהסכמת כל מרביצי התורה בישיבות הקדושות וביזומתם בלבד, אל נא נשלח יד בפיקדון הקדוש של נשמות בני הנעורים, שחובתנו האחת והיחידה לגדלם בהיכלי התורה בלבד ולא ליצור דרכים חדשות שידמו בעיניהם כאילו יש ח"ו תחליף לדרך הישיבות הקדושות.

וכל אלה הדברים אמורים גם בימים כתיקונם ועאכ"כ בשעת הגזירה כאשר משנאי ד' נשאו ראש ומבקשים לעקור את הכל, שבשעה זו מוטלת חובה כפולה ומכופלת שלא לתת פתחון פה לכל ערעור על הדרך המסורה בידינו, ואדרבה בתקופה זו יש לשמור מכל משמר שלא לעשות כל חידוש ושינוי אפילו כחוט השערה. ועל כגון זה [בזמן גזירת גיוס בנות אשר קמו מתפרשים למיניהם וביקשו עצות של מסגרות לחרדים בקיבוצים דתיים] כבר כתב מן החזו"א זצוקלה"ה: "סידורם בקיבוץ דתי אינו נותן פתרון השאלה, אחרי שיש לנו אלה השמחים על אותן הדברים שהם לנו שוד ושבר, ואורבים על פתח חודו של מחט כידוע". ואין לנו אלא מה שכתב מן זצוקלה"ה בענין זה: "ועינינו לשמים לסבב את הסיבות שלא יגזרו עלינו כאלה, ויעזבו את מחשבתם הרעה הזאת, ואשרי מי שיזכה שיוגלגל זכות על ידו שנשוב למנוחה ונתבשר שהגזירה נתבטלה ושל' על ישראל".

שמואל באמנו"ר גאון ישראל מוה"ר שלמה זלמן זללה"ה אויערבאך

התשובה הניצחת לגזירות הוא עמל התורה בעוקמה של הלכה (אגרת קמח)

ער"ח סיון תשע"ב

לאברכי ורבני הכולל היקרים בכולל המרכזי ... בעיר ... מיסודו של ידידנו ומכובדנו המרא דאתרא הגאון רבי ... שליט"א ובראשותו של ראש הכולל הרה"ג ... שליט"א, ולמכמם הטוב ישגא סלה ונעימות בימינם נצח.

מה מאד שמחתי באומרים לי כי זכיתם לסיים מסכת בבא בתרא כולה, ובמיוחד נתתי שמחה בליבי אשר זכיתם ללומדה בדיבוק חברים בעומק העיון וההבנה בדרך המסורה לנו מרבותינו זיע"א ואף זכיתם להעלות הדברים על הכתב ולחוקקם עלי ספר אשר בשם ... יקרא.

וביחוד לעת כזאת אשר רבים קמים עלינו לפגוע ח"ו בלב היהדות תורתנו הקדושה אשר בזה הבדילנו ד' יתברך מכל העמים ונתן לנו את תורתו, והחזיקו והתשובה הכי ניצחת לזה היא לימוד התורה העמל וביגיעה להבין ולהשכיל, בעומקה של הלכה, ומובטחנו בס"ד כי לא תשכח מפי זרעו.

ומה מרנין לראות בעיר שנוסדה על חולין רח"ל, שנובטין ומגדלין ומגדילים בה לימוד התורה בטהרה, ואין לנו שיוך רק התורה הזאת, אשר היא לנו למורשה ועון כל הימים. **והנני** לברך את המסיימים וכותבים בספר וכל התומכים על ידיהם שיזכו לעלות מעלה בתורה ויראה ותתרבה הדעה והקדושה בעירכם כרמיאל ובארץ ישראל כולה, ויקים בנו במהרה דידן ומלאה הארץ דעה את ד' וכו' ונגלה כבוד מלכותו בבי"א.

בכל חוותי ברכה מרובה והצלחה גדולה לחיוזקה וקיומה של תורה ובברכת התורה **שמואל אויערבאך**

איסור חמור להנות מכספי ה'קן לידידות' (אגרת שסד)

ב"ה, ירושלים ערב שבת קודש לסדר בהעלותך את הנרות חודש שניתנה תורה לישראל שנת תשס"ב

הננו בזה על דבר השמועה הרעה כי באה בעוה"ר, על חילול כבוד שמים רח"ל, כאשר הקרן הקורא את עצמו "קרן ידידות נוצרים ויהודים" (ובעברית העתיקה קרן ידידות ירושלים) מאספים כסף ממאמיני הדת הנצרות, ורח"ל תומכים ביהודים, באמונה שביאי את גואלם ע"ל, והם משתלטים ופורסים כנפים על מוסדות החסד והדת בישראל הקדושים והטהורים, אוי לנו כי כך עלתה בימינו, להכניס כוח הטומאה רח"ל למקומות הקדושים, ד' ישמרנו ויצילנו.

ובודאי שיש כאן חילול השם נורא, בלקיחת הכסף בפרהסיא אשר להביא שם הנצרות וטומאתם על זה, (כמבואר בגמ' סנהדרין כו: וברש"י וטוס' ור"ף ורמב"ם הובא בבי"ד רנד וחומ"ל), וגם יש כאן ב"בש קצירה תשברנה" בצורה הגרועה והנוראה ביותר, וגם זה קרוב לאבזרייהו דע"ר רח"ל, כאשר מתייך שם אילם כאשר הם מאוד מפרסמים ומתפארים בזה. וגם חשש גדול ביותר כי ע"י כך נועצים טלפיהם ועוזר רח"ל לפעולות מיסיונריות עתידות, כידוע מנסיון העבר המר בכגון זה, וגם נתברר שארגון זה תומך בכת היהודים המשיחיים שהוא כת מיסיונרים מסוכנת מאוד, וראוי מאוד בודאי לפרסם ולהכריז עפ"י תוה"ק, אשר זה איסור חמור מאוד ליהנות מהם בין במישרין או בעקיפין וח"ו רח"ל להתחבר להם בכל צורה שהיא ד' ישמרנו.

ובזכות זה נזכה לשפע ממרום בכבוד ובטהרה על טהרת הקודש, ויתן ד' ויקים בנו ומלאה הארץ דעה את ד' נגלה כבוד ד' במהרה בימינו אמן.

שמואל באמנו"ר גאון ישראל מוה"ר שלמה זלמן זללה"ה אויערבאך

להלן כמה מכתבים מתוך הספר החדש "קובץ אגרות וכתבים - דברי קאש" אשר נערך בטוב טעם ודעת על ידי הרה"ג אברהם דסלר שליט"א ובו למעלה מחמש מאות אגרות ממרן ראש הישיבה רבן ומאורן של ישראל זיע"א

"כשהאדם יורד ברוחו ונהיה אדיש... אז האויב הגדול אינו מרחם עליו כלל" (אגרת ב')

בעזרת ד' יתברך, ... היקר, יחנך ד'.

שמחתי מאוד לקראת מכתבך הרצוף דברי תורה המשמחים לב, ומה מאוד שמחתי בראותי מכותלי מכתבך כי בספר החיים תחשב וכל אשר יחובר אל החיים יש בטחון, וזהו סגולת החיים להיות שואף אל על להגביר הרוח על החומר, אור הנשמה על הגוף האפל, אורו של הקב"ה הממלא ומסתתר בתוך הבריאה. אשרי חלקך, חבלים נפלו לך בנעימים, לידע ולהתבונן בחובת האדם בעולמו בתכלית החיים האמיתיים.

הגדרים וסייגים לקדושה, מסור לכל אחד ואחד במצבו, כי "לפתח חטאת רובץ", ופירש רבינו החסיד מוילנא נ"ע כי "לפתח" היינו במקום שהאדם משאיר פתח לספיקות ולהיסוסים, ומשם דרך להיכנס בשביל היצר, שיצרו קראו רע ומתחרט עליו כביכול על שבראו, הקב"ה יצילנו מידו, וכל אדם יודע פתחיו ומקומות ונקודות החולשה שבו, ושם צריך לגבור ולעמוד בפרץ כגיבור חיל בשמחה ובבטחון אל ד'.

ובכלל מסגולות השמחה - שמחה נפשית פנימית שמקורה רוחנית - להרחבת הדעת לקדושה. וכשהאדם יורד ברוחו ונהיה אדיש, וחושיו וכוחותיו רדומים, אז האויב הגדול אינו מרחם עליו כלל. וגם צריך מאד להזהר גם אחרי איהו מכשול שהוא ח"ו שקורה לכל אחד לפי דרגתו, עם כל זה העיקר אח"כ לאזור חיל ולא לנטוש המערכה, ובטוחים אנחנו ברחמי ד' תמיד מצפה ומחיל לקרבנו אליו לטוב לנו כל הימים.

בנוגע לסדרי הלימוד, בודאי שיש להתעכב בנושאים שעמדו בשיעורים, אבל לא בדוקא. ואם מתבוננים ומתעמקים בענין שלא נשאו ונתנו בשיעור, יש לדבר על זה עם הרמ"ם, ואקווה לעורר אותם, וכמובן שכל זה לא בקביעות, וכדאי מאוד לרשום במחברת הערות והארות, וכמה שהזמן מרשה שיכתב באופן מסודר.

בענין מדרגות בלימוד התורה, רצוי מאד להשריש בימי הנעורים את ההכרה והחובה בכל ההשתלמות וההתעלות, ולהרחיב את אופק ההשגה לפסגת השלימות. ואולם בשלבי המעשה, מאד צריך להזהר מן ההפרזה, ושלא יהא ריבוי השמן סיבה לכיבוי הנר ח"ו, אלא להתנהל באיטיות, והעיקר לשים דגש על החשק והשמחה והחיות, ופעולות המוח וכל החושים בלימוד התורה. וכמובן ההתמדה בכמה שאפשר, ולא רק בדרך כפיה אלא ברצון ושמחה.

כמדומה, שלפי תכונתך אין צריך להרבות בעיון באחרונים אלא לעמול בעיון עצמי, אך רצוי להשתדל לקנות ידיעות יסודיות באחרונים כמו רע"ק איגר, קצות ואבני מילואים וכי"ב.

מה מאד נהניתי מדבריו דברי תורה הנאמרים בהשכל ודעת בחתירה לעומק הענין. **ומה** ששאל הרי עדים נאמנים נגד אנו סהדי, באמת ענין זה עמוק מאד, אך עיקר השאלה אינה על התוס' שהרי זה גמרא בכתובות (י"ט, ב) בתרי ותרי ניניה ומכאן גמ' הקשו התוס' - - -

גזלתי זמן לכבודך לחיזוקך להצלחתך... החפץ בהצלחתך ואושרך כל הימים, המברך בכתביה וחתימה טובה בכל מילי דמיטב

שמואל

"עמוד בנסיון, ואחר בשיר תרון" (אגרת ז')

י'בסיעתא דשמיא, יום שני ארבעה עשר לחודש כסלו תשנ"ז **שיר** המעלות, להבחור המהולל בתשובות, שלמה... שלומי ישגא סלה **אשר** ידעתי נועם הדרתו, כי ראיתי גודל יגיעתו, לזכות ליראת ד' טוהרה, **והלב** מתמלא ומתרונו בשמחה, אשרי אשר לו ככה, ישא מאת ד' הברכה וההצלחה, **ואנו** על העבר משבחים, ועל העתיד מקוים ומתפללים, אנא ד' הושיעה הצליחה נא, **ואכן** שלמה היקר דע לך, כי הדרך עוד רב ממך, **אבל** עוז בטחון יבשרנו, כי באמת תשמח לבנו, **חזק** והתאזר בגבורת תפארה, להגיע לרום פסגת המעלה,

עמוד בנסיון, ואחר בשיר תרון, **התגבר** על חוט השערה, והשב מלחמה שערה, **כי** קרוב אליך הדבר מאד, בפך ובלבבך לעשותו **מאחל** ומברך בכל לב באהבה

שמואל בן רבנא שלמה זלמן זכרנו לברכה

שלא להעמיד מסגרות כתחליף ח"ו לישיבות, ולקבוע על משהו ש"אין תורתו אומנתו" (אגרת קכה)

[אייר תשנ"ח]

"מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם", הישיבות הקדושות נחשבו יסוד קיומו של עם ישראל בכל הדורות, כל יהודי ירא וחדר ראה כל שאיפתו בגידול בניו לתורה. מאורי הדורות האחרונים שמרו מכל משמר על חומת הישיבות, לבל יעמדו בפני צעירי הצאן ניסיונות שעלולים ח"ו לנוטלם מד' אמות של הלכה ולבל יתייסדו דרכים ומסגרות שאינן מציבות את השאיפה לתורה כדבר האחד והיחיד העומד בפני הנער והוריו בבואם להחליט על עתידו ודרכו.

זכינו ובי"ה איכשר דרא, נתרבו ספסלי בית המדרש ומבצרי התורה עולים ופורחים בלעה"ר בכמות ובאיכות כ". אלא שעוקרי הדת המבקשים להשביט תורה מירשאל ח"ו זוממים לגזור גזירות על בני הישיבות.

וזכר הבענין דעתנו הנחרצת בענין זה כיהודה ועוד לקרא לדברי מרן רשכבה"ג הגרא"מ שך שליט"א, אך דא עקא ודווקא בשעה קשה זו עולות מבית ומחוץ הצעות שונות ומשונות תוכניות ופשרות שנועדו להפסי דעתם של גוזרי הגזירות ולהניח

הארון נושא את נושאי

בעירה קטנה בליטא התפתחה משרת הרבנות. בני העיריה שיחרו לפתחו של פוסק הדור מרן הגר"א ספקטור זצוק"ל מקובנא, וביקשו ממנו שימליץ בפניהם על מועמד מתאים לכהונת רב. שלחם רבי יצחק אלחנן אל אברך מסוים, ואמר שאמנם הוא צעיר מאוד, אך הוא סומך את שתי ידי עוליו שהוא מתאים למלא את מבוקשם. הם באו אל האברך והציעו לו את המשרה, אולם הוא השיב להם שמצידו הוא מוכן, אבל היות שהוא סמוך על שולחן חותנו, הוא מוצא את עצמו מחויב לבקש ממנו רשות לכך. כאשר הציע את הענין בפני חותנו, אמר לו: לשם מה אתה זקוק לזה, וכי חסר לך כסף, אוכל להוסיף לך על הסכום שהנך מקבל ממני בכל חודש את הסכום, ובלבד שתשאר בבית, סמוך על שולחני.

חלפה שנה, ובפני רבי יצחק אלחנן התייצבה משלחת מעירה קטנה אך חשובה אחרת, גם הם רצו אדם גדול בתורה שיניהגם, שוב שלחם רבי יצחק אלחנן אל אותו אברך חשוב והוא השיב את אותה תשובה, דוקא רעייתו ששמעה את ההצעה חפצה שיענה בחיוב, אך הסכימה שישאל את אביה, שוב חזר החותן ושאלו, לשם מה נחוץ לך הענין, וכי חסר לך כסף, אם כן הוסיף לך על הסכום החודשי שהינך מקבל ממני ובלבד שתשאר כאן.

חלף פרק זמן נוסף, ושוב באה אל רבי יצחק אלחנן משלחת בבקשה להצעה של מועמד לרבנות, הפעם זו היתה משלחת של עיר גדולה וחשובה. גם הפעם הפנה רבי יצחק אלחנן את המבקשים אל אותו אברך צעיר. בפעם זו כאשר הגיעה משלחת הנכבדים כבר עם כתב רבנות בידם, לא יכלה האשה לעמוד מנגד ואמרה שהפעם איננה מוותרת... התשובה צריכה להיות חיובית. בעלה הלך לשאול את אביה, והלה חזר על דבריו ושוב הבטיח לו תוספת על התקציב.

אך כאן התפרצה האשה ואמרה לאביה: עד מתי תחזיק ותתמוך בנו, הגיע הזמן שלא נהיה יותר תלויים בך? תגובתו של האב היתה קצרה: "אינני יודע מי מחזיק את מ..."

כעבור כמה שבועות של הכנות עזבו האברך ואשתו את העיריה כשפניהם מועדות אל אותה עיר גדולה. כאשר יצאו מעירם והגיעו כבר עד מרחק מסוים, השיג אותם שליח בהול שהביא להם מברק, במברק היה בשורה מרה... אבי האשה שבק חיים לכל חי... אז הבינו היטב את מה שהאבא בחכמתו הבין כל הזמן, שחתנו אותו "החזיק" שישב על התורה והעבודה, הוא שהחזיק אותו! מעשה זה מופיע אף בספר "הדעה והדיבור" למרן הגר"ז סורוצקין זצ"ל, בנוסח אחר.

כאשר חמיו של הגר"ז - מרן הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל אב"ד ור"מ דטעל, בהיותו בשנות צעירותו היה סמוך על שולחן חותנו הרה"ג הצדיק רבי אברהם יצחק נאוויאזער זצ"ל, וכבר נולדו לו בנים ובנות, התחיל להיות בימים ההם מצבו של חותנו ראי"ה הנ"ל - דחוק.

באותם ימים הביאו לרבי אליעזר גורדון כתב רבנות מאלסקוט פרבר בקובנא, וחותנו לא רצה שיקבל את הרבנות כי לא רצה להפרד ממנו. גערה בו אשתו הרבנית ואמרה לו: עד מתי נחזיקו בביתנו הלא קשה מזונותינו כקריעת ים סוף. ענה לה ואמר: "היו רעייתי, מי יודע מי מחזיק את מי, אנחנו אותו באכילה ושתייה, או הוא אותנו בתורתו..."

את הדברים האלה חזר ואמר לה כאשר הביאו לרבי אליעזר גורדון כתב רבנות מאיישישוק. ורק כאשר נתפנתה משרת רב העיר סלבדוקא, ונכבדי העירה נתנו את עיניהם ברבי אליעזר גורדון להושיבו על כס הרבנות, לא יכול עוד חותנו, והוכרח לשמוע בקול אשתו ולתת לו לצאת מביתו.

אלא שאז קרה המקרה, וביום שנועד ליציאת חתנו הגאון מביתו בא חותנו ראי"ה הנ"ל מבית"ד עם הטלית ותפלין תחת זרועו וכאשר דרכו רגליו על מפתן הבית נפל מלא קומתו ונלקח לבית עולמו.

ואז, אשתו הרבנית אשר גם היא היתה צדקת הספידה אותו ואמרה: "הוי, אנכי הרגתיך, הלא אמרת לי כי מי יודע מי מחזיק את מי, עתה גם אני רואה שהוא החזיק אותנו ובזכות תורתו חיינו..."

החזקת התורה זכות לכל אחד ואחד!

במדרש איתא שבכל הכלים הציווי כתוב בלשון יחיד, אך על הארון נכתב בלשון רבים, 'אמר הקדוש ברוך הוא יבאו הכל ויתעסקו בארון שיזכו לתורה'.

כאשר הציעו ראשי השלטון בארץ ישראל בשנת תשל"ז, לעלות את התמיכה ביישוב, התכנסו חברי מועצת גדולי התורה לדון בעניינים העומדים על הפרק, ונציגי הציבור בשרו לגדולי התורה שהשלטון מסכים לתקצב את הישיבות במאה אחוז, דבר שהיה לכאורה מביא רווחה גדולה לישיבות שהשלטון היה מחזיק את כל הישיבות,

מיד קם רבינו הגדול מרן בעל ה"אבי עזרי" זיע"א ושאל כארי: "אסור להסכים לדבר הזה, אסור לקחת מאה אחוז לתקציב הישיבות". והמשיך רבינו הגדול וסיפר, אני זוכר שהגבירים ברוסיה באו אל מרן בעל ה"חפץ חיים" זיע"א ואמרו לו שהם רואים את המצב הכספי הקשה של הישיבות, והם חושבים שזה לא נאה

רוממות המעשים

פנינים ועובדות לשולחן שב

הרב
שלמה
ליב
לך

שהמשולחים הולכים מדלת לדלת לאסוף סכומי כסף קטנים לישיבות. לכן הם מוכנים להקים קרן של סכום כסף גדול, שמריבית של קרן זו יוכלו לכסות את כל התקציב הדרוש לישיבות.

אבל ה"חפץ חיים" התנגד להצעה הנדיבה, ונימק את

התנגדותו בטעמים הללו:

(א) את הזכות להחזקת הישיבות, אי אפשר לתת לכמה גבירים. הזכות הזו היא נחלת כלל ישראל כולו. אסור לקחת מאף בן אדם את המצווה הזו, אפילו אם הוא נותן כמה פרוטות. אסור לקחת את הזכות מכלל ישראל, צריך שיהיה לכל יחיד חלק בקיום הישיבות ואי אפשר לפגוע בזה.

(ב) יותר ממה שהנציג - המשולח לוקח מתרומת הבעלי בתים, הוא נותן להם יותר. ומדוע? כי על ידי זה שהמשולחים נכנסים לבית, ובני הבית רואים רב זקן שמדבר קצת על תורה ומצוות, זה משאיר רושם על הבעלי- בתים ועל הילדים והנכדים של בעל הבית, ומי יודע איזה השפעה יש לביקורו של משולח של הישיבה בבית הנדיבים.

(ג) גם אם מקימים קרן של סכום גדול, אי אפשר לדעת מה יילד יום, כי הזמנים משתנים וערך הכסף יכול לרדת, והגבירים שהקימו את הקרן יכולים לרדת מנכסיהם, ואם כלל ישראל יתרגלו לא לתת כסף לישיבות, הרי שבמקרה כזה יעמדו הישיבות בפני שוקת שבורה.

סיים רבינו הגדול ואמר: כל זה אמר רבינו ה"חפץ חיים" והנני מוסיף - שכך הוה, שהגבירים הגדולים ירדו מנכסיהם כי ערך הכסף ברוסיה ירד מאוד מאוד. והמשיך ואמר: "גם בעניינינו יש את הטעמים הנ"ל, אם השלטון יכסה את כל מאת האחוזים של תקציב הישיבות, הרי לקחנו את הזכות של כלל ישראל להיות שותפים בקיום הישיבות!"

וכן יכולה לבוא בעתיד ממשלה אחרת ותבטל את תקציב הממשלה הזאת על כל תמיכתה, ומי יודע באיזה מצב נעמיד את הישיבות. שהרי התורמים יתרגלו כבר לא לתת וכפי שה"חפץ חיים" אמר ופסק בקשר להצעה של הגבירים כפי שסיפירת, הוא הדין בקשר להצעת השלטון בארץ ישראל.

וכן עמד רבינו הגדול זצוק"ל בתקיפות רבה כי אסור להסכים על תקציב של מאה אחוז והסכים לבסוף שייקחו לא יותר מארבעים אחוז, וכפי שהורה כן הוחלט באותה אסיפה...

חלק לכל אחד

מספרים שפעם שאלו את מרנא הגאון רבי חיים מוואלז'ין זיע"א מדוע אין משוגע אחד שתורם לישיבה הרבה ממון, שהרי יש עשירים שתורמים לכל דבר שטות שבעולם כמו "בתי חולים לכלבים" וכדו', שיהיה לפחות משוגע אחד שיתרום עבור החזקת תורה!?

והשיב רבי חיים: לכל עם ישראל חלק בתורה הקדושה, ורצון הקב"ה שלכל אחד ואחד מכלל ישראל יהיה זכות וחלק בתורה באחזקת הישיבות. ולכן הכסף צריך להיאסף פרוטה פרוטה מכל עם ישראל.

הכרעת רבי חיים עוזר

כשייסד מרן בעל ה"חפץ חיים" זיע"א את ישיבתו בראדין, קבע מקומה בבית המדרש המקומי, ברם כשנתרבו התלמידים וצר היה המקום הוחלט לבנות היכל לישיבה. פנה ה"חפץ חיים" בקריאה פומבית לנדיבי עם לתרום כספים לבנין בית המדרש.

בסמוך לראדין היה כפר קטן, ובו יהודי אמיד, הכל היכרוהו בשם ר' משה הכפרי, כששמע שבעיריה הסמוכה עומד להבנות בית המדרש למאות בחורי הישיבה, נסע לראדין ובא לפני ה"חפץ חיים" ואמר: רבי, הבורא יתברך ברכני בנכסים ולא ברכני בבנים, בעצה אחת עם רעייתו שתחיה החלטנו לתרום את כל הכסף הנחוץ להקמת בית המדרש, בשיא הפאר וההידור כדי שיקרא עליו שמנו, ויהיה לנו חלק בתורה הנלמדת בין כתליו.

התרגש החפץ חיים מרצונו הטהור של היהודי, וענהו בחום: ברוכים תהיו, ר' משה, אך לא אוכל להיענות להצעתכם, הישיבה היא מוסד ציבורי, שייכת היא לכלל ישראל, וכיצד אוכל לנשל את זכות הרבים לתרום לבניינה...

אמנם המגבית התנהלה בעצלתיים, פרוטה לפרוטה, ובאופן זה מי יודע אימתי יוכלו לגשת אל המלאכה, ואם יוכלו לבנות בהרחבה, וכאן מוצע כל הכסף מיד, וביד נדיבה, אבל אין רשות לנשל את הציבור מזכות התרומה למקדש מעט, מזכות ההשתתפות בהקמת בית המדרש!

שמע ר' משה, אך קשה היה עליו לוותר על הזכות הגדולה, וביקש להביא את הענייני בפני גאון הדור הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, והסכים לך ה"חפץ חיים" מיד. ונסעו לוילנה, שטח ר' משה את הצעתו, ואחריו הסביר רבינו את נימוקו. שקל ר' חיים עוזר, חכמה דיהודאי, את שני הצדדים, ואמר: שהואיל וה"חפץ חיים" יצא בקול קורא גלוי, ור' משה בא ונענה לקריאת הקודש, זכה בכך ש"יכולת המזרח" היא שלו, ויקרא על שמו ושם רעייתו, ושאר הכתלים שייכים לכלל ישראל, כטענת ה"חפץ חיים" ונימוקו.

לעילוי נשמת

הר"ר חיים ב"ר קלמן קלונימוס ז"ל

נלב"ע ג' אדר תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י הרב מ.ה. שליט"א

לעילוי נשמת

הגאון הצדיק רבי מנחם מנדל

ב"ר חיים לייב פריימן זצ"ל

נלב"ע ד' אדר א' תשס"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו הרה"ג רבי ירמיהו

שליט"א

לעילוי נשמת

אאמו"ר הר"ר דוד ב"ר יוסף פרקש ז"ל

נלב"ע ל' שבט תשנ"ה

וא"מ מרת חנה ע"ה ב"ר משה ברויאר ז"ל

נלב"ע כ"ז שבט תשמ"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנם הרה"ג רבי יוסף שליט"א

קו "רוממות"!

0722-588477

(972-722-588-477)

בקו זה ניתן לתרום להוצאות הגליון על ידי מערכת ממוחשבת, וכן על ידי נציג כמו כן ניתן להשאיר הודעות הערות והנצחות.

ניתן לתרום בקו "רוממות" או בעזרת הממוחשבות של גדרים פלוס

לפי החיפוש הבא: רוממות גליון שבועי לבני התורה

כל תרומה תחזקת בברכה

להשפיע ולקבלת הגליון במייל

או כל הערה אחרת בכתובת:

b264464@gmail.com

חדש! מספר פקס: 077-4447954